

KRITIKA

Utvare spremenljivega sveta

GLEDALIŠČE

Ivan Viripajev: Iluzije.

Režija Anja Suša.

Mestno gledališče ljubljansko.

●●●●●

Gregor Butala

Besedilo ruskega gledališčnika Ivana Viripajeva Iluzije je spretno napisana, duhovito zasnovana drama s komičnimi primesmi, ki po eni strani ponuja v uprizorjanje na videz popolnoma vsakdanjo zgodbo o dveh ostarelih parih, ki vse življenje tesno prijateljujeta, a se njune usode tik pred smrtjo na nenavaden način še enkrat (čustveno) zavozlajo, po drugi strani pa se od te melodramatične osnove ves čas neusmiljeno distancira – in sicer že s tem, ko prigode in dileme omenjene možko-ženske četverice ponudi izključno preko nastopov povsem abstraktnih pripovedovalcev (označenih samo kot Prva ženska, Prvi moški in tako naprej). Na ta način onemogoči poistovetenje (zgolj posredno prisotnih) »dramskih oseb« z igralci na odru in pripravi teren za sočasno spraševanje o »iluzijah« v ljubezni in gledališču; nemara bi lahko trdili, da predloga v svoji navidezni vsebinski in formalni pre-

prostosti premeteno – in z nekaj blage ironije – tematizira »življenje kot privid« ter vprašanja o smislu obstoja in možnostih spoznanja resnice.

Igra (prevedla jo je **Tatjana Stanič**) je sicer odprta za skrajno različne načine uprizorjanja; ustvarjalna zasedba pod režijskim vodstvom **Anje Suša** (dramaturški premislek je prispevala **Petra Pogorevc**) se je odločila za izrazito poudarjanje iluzorne razsežnosti gledališkega dogodka (pri tem gre celo čez mero, ki jo dovaja malenkost okrajšano besedilo) ter postopno stopnjevanje mizanscenskega ritma skozi predstavo. Dogajanje je vseskozi umeščeno v bel, eterično svetel prostor (scenografija je delo **Igorja Vasiljeva**, luč je oblikoval **Boštjan Kos**), ki je z izjemo nekaj stolov enake barve bolj ali manj prazen, brez vidnejše funkcije; rahlo spominja na kako čakalnico, vsiljuje se tudi asociacija na vice – v tem primeru bi bilo mogoče vse skupaj razumeti kot neko dobrodušno posmrtno retrospektivo, v kateri bi se nastopajoči, oblečeni v uniformne, barvno enotne kostume **Barbare Stupica**, na določen način vendarle zilili z ljudmi, o katerih razlagajo s tako sočutno naklonjenostjo. Inventar dopolnjujejo še skala, ki ji je namenjena manjša vloga

v sklepnem delu uprizoritve, in nakupovalne vreče, iz katerih igralci vlečejo različne rekvizite, s katerimi shematizirajo obravnavane like ali pa ilustrirajo razne vsebine (tudi dobesedno, s pisanjem in risanjem po steni).

Smo, skratka, v neke vrste zaigrani »resničnosti«, ki je nekako vzporedna tisti, o kateri teče beseda in se jo hkrati že tudi komentira. Akterji jo razgibavajo tako z izrazitim prehajanjem v karikiranje posameznih oseb kot z nadzorovanimi izstopi iz privzetih vlog, s skakanjem drugim v besedo (in igralski prostor) ter s potujitvenimi prijemi, kot so »popravljanje« soigralcev ali medklici »pavza!«, če iluzionističnih točk sploh ne omenjamo. Pri tem nastopajoči – čvrsto moštvo sestavljajo **Jožica Avbelj**, **Mirjam Korbar Žlajpah**, **Milan Štefe** in **Janez Starina** – razvijajo vsak svojo prepoznavno lego, te se raztezajo od robatega cinizma prek spakljivosti do trpke sprijaznenosti, nenehno vpeti v nekakšno »igro zunaj igre«, ki sčasoma postaja vse bolj živahna, pač v sovočju s tokom predloge; ta iz uvodoma urejene strukture skrene v niz igrivo čudaških epizod, da bi fragmente naposled povezala v himno človeškosti na ozadju nesmiselnega sveta. ✕

Komična drama Iluzije skozi na videz popolnoma vsakdanjo zgodbo premišluje »iluzornost« v ljubezni, življenju – in v gledališkem odru. Peter Giodani